

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Пунктуація української мови»
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Розробники: Шатілова Наталія Олександрівна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови

Профайл викладача <http://philology.chnu.edu.ua/?personal=шатілова-наталія-олександрівна#more-1188>
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=NXEJOzkAAAAJ&hl=uk>

Контактний тел. 0509183329

E-mail: n.shatilova@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації та онлайн-консультації
за попередньою домовленістю **(всього – 1,7 год.)**

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

У контексті компетентнісної парадигми сучасної мовної освіти та динаміки розширення комунікативного простору формування й удосконалення пунктуаційної компетентності студентів-філологів набуває особливої актуальності, адже правописна грамотність – важливий показник не лише культури мовлення людини, а й рівня її мовної свідомості та інтелектуального розвитку загалом. Порушення пунктуаційних норм (відсутність потрібних розділових знаків, уживання пунктуаційних знаків поза правилами, ненормативна заміна одного знака іншим) почасти спричинює помилкове сприймання й розуміння тексту. Засвоєння правил пунктуаційного оформлення мовлення, правильне, чітке й вмотивоване вживання пунктограм, вироблення стійких навичок грамотного письма є важливим елементом освітньо-професійної програми «Філологія (українська мова і література)». Навчальний курс «Пунктуаційна вправність студента» входить до вибіркового циклу дисциплін у структурі професійної підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

2. Мета навчальної дисципліни: систематизувати знання теоретичних аспектів української пунктуації, поглибити відомості з історії її становлення та розвитку; опанувати чинні пунктуаційні норми сучасної української літературної мови, удосконалити й закріпити практичні навички віднаходити й фахово аналізувати пунктограми (варіантні і безваріантні, обов'язкові, факультативні та індивідуально-авторські), правильно розставляти розділові знаки в реченні та тексті, комплексно здійснювати пунктуаційний розбір за схемою; зосередити увагу на складних випадках аналізу; розвивати пунктуаційну пильність та пунктуаційну компетентність студентів, вміння та бажання правильно і грамотно писати, стежити за культурою писемного мовлення; виховувати шанобливе ставлення до мови в різних її виявах.

Знання про систему розділових знаків, правила їх уживання та функційного призначення, уміння пунктуаційно правильно оформляти своє і чуже висловлення в писемній формі, співвідносити синтаксичну структуру речення, її семантико-синтаксичне наповнення та інтонаційні особливості з відповідним розділовим знаком, здійснювати пунктуаційний аналіз речення й тексту стане надійним підґрунтям формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів української мови та фахівців-філологів.

3. Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні курси: «Український правопис», «Практикум з української мови», «Сучасна українська мова: Синтаксис».

4. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- чинні пунктуаційні норми сучасної української літературної мови;
- принципи української пунктуації;
- історичні відомості про становлення і розвиток української пунктуації;
- зв'язок пунктуації з іншими мовознавчими дисциплінами;
- базові поняття пунктуації (пунктограма, пунктуаційне правило, пунктуаційна норма, пунктуаційна помилка, пунктуаційна компетенція);
- основні досягнення й тенденції в галузі сучасної української пунктуації;
- інноваційні процеси в українській пунктуації;
- зміни та доповнення розділу з пунктуації в чинному «Українському правописі»;

розуміти:

- поняття мовної норми;
- систему правил членування написаного тексту за допомогою розділових знаків відповідно до його синтаксичних, смислових та інтонаційних особливостей;
- специфіку структурно-граматичного, інтонаційного, смислового принципів української пунктуації;
- взаємозв'язок синтаксичних структур та їхнього відповідного пунктуаційного оформлення;

навчання			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	підсумко- вого контролю
Денна	2020	8	3	90		10	20	-	-	56	4	залік
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи української пунктуації»												
Тема 1. Пунктуація як розділ науки про мову. Базові поняття пунктуації: пунктограма, пунктуаційне правило, пунктуаційна норма, пунктуаційна помилка, пунктуаційна компетенція.	7	2	-			5							
Тема 2. Історія формування системи пунктуаційних знаків української мови. Становлення пунктуаційних норм та наукової термінології в ХХ–ХХІ ст.	7	2	-			5							
Тема 3. Принципи української пунктуації: традиційний та новаторський підхід. Система розділових знаків української мови: типологія та функції.	7	2	-			5							
Тема 4. Інноваційні процеси в українській пункції. Факультативне та індивідуально-авторське вживання розділових знаків. Комунікативний аспект аналізу речення та пунктограми.	7	2	-			5							

Тема 5. Пунктуаційний аналіз речення як основа пунктуаційної компетентності студентів-філологів. Основні методичні прийоми навчання пунктуації: види пунктуаційних вправ та методика їх проведення.	7	2	-			5						
Разом за ЗМ 1	35	10	-			25						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. «Пунктуаційна грамотність студента: складні випадки аналізу пунктограм»											
Тема 1. Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання. Розрізнення «тире» та «дефісу».	7	-	2			5						
Тема 2. Складні випадки пунктуації в простому реченні: кома, тире, двокрапка (систематизація правил).	16	-	10			6						
Тема 3. Розділові знаки у складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.	7	-	2			5						
Тема 4. Постпозиційні розділові знаки (крапка, три крапки / крапки, знак оклику, знак питання: особливості вживання та функційні параметри. Комбіноване вживання розділових знаків.	7	-	2			5						
Тема 5. Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат. Правила рубрикації тексту.	7	-	2			5						
Тема 6. Аналіз інтерпозиційних та постпозиційних розділових знаків у реченні та тексті як показник професійних компетентностей майбутніх фахівців з	7	-	2			5						

філології.												
Разом за ЗМ 2	51	-	20			31						
Усього годин	86	10	20			56						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
	Теоретичний блок:
1.	Тире між різними членами речення.
2.	Тире як авторський розділовий знак.
3.	Тире між однорідними членами речення.
4.	Однорідні і неоднорідні означення: особливості пунктуаційного оформлення.
5.	Розділові знаки при узагальнювальних словах та однорідних членах речення.
6.	Відокремлених означальні поширювачі: особливості пунктуаційного оформлення.
7.	Прикладка: особливості пунктуаційного оформлення.
8.	Відокремлені об'єктні поширювачі: особливості пунктуаційного оформлення.
9.	Відокремлених обставинні поширювачі: особливості пунктуаційного оформлення.
10.	Порівняльний зворот в реченні: особливості пунктуаційного оформлення.
11.	Пояснювально-уточнювальні члени речення : особливості пунктуаційного оформлення.
12.	Приєднувальні конструкції : особливості пунктуаційного оформлення.
13.	Вставні компоненти в реченні: особливості пунктуаційного оформлення.
14.	Вставлені компоненти в реченні: особливості пунктуаційного оформлення.
15.	Дужки і тире при вставлених і вставних компонентах речення.
16.	Звернене мовлення у реченні: особливості пунктуаційного оформлення.
17.	Нечленовані комунікати: особливості пунктуаційного оформлення.
18.	Пунктуаційне оформлення складносурядних речень.
19.	Пунктуаційне оформлення складнопідрядних речень.
20.	Пунктуаційне оформлення складних безсполучникових речень.
21.	Інтонація як універсальний засіб зв'язку : взаємозв'язок інтонаційного та пунктуаційного оформлення речення.
22.	Варіантне пунктуаційне оформлення складних речень (кома, тире, двокрапка, крапка з комою).
23.	Розділові знаки при прямій мові, що йде перед словами автора.
24.	Розділові знаки при прямій мові, що йде після слів автора.
25.	Розділові знаки при прямій мові, у яку входять слова автора.
26.	Розділові знаки при прямій мові, що входить в авторську мову.

27.	Розділові знаки у зв'язному тексті.
28.	Діалог: особливості пунктуаційного оформлення.
29.	Цитата: особливості пунктуаційного оформлення.
30.	Рубрикація текстів: особливості пунктуаційного оформлення.
	Практичний блок:
31.	Ведення власного зошита обліку пунктуаційних помилок.
32.	Написання самодиктантів з метою відпрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивчених тем
33.	Виконання тренувальних вправ з метою відпрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивчених тем
34.	Складання та розв'язання блоку тестових завдань з «Пунктуації» з метою відпрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивчених тем
35.	Робота з різностильовими текстами, аналіз пунктограм.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: усне та письмове опитування, перевірка домашніх завдань, пунктуаційний коментар під час виконання практичних вправ, пунктуаційний розбір, самостійні роботи, диктант, текстові завдання.

Форми підсумкового контролю: модульні контрольні роботи, залік.

Засоби оцінювання

- модульні контрольні роботи;
- пунктуаційний розбір речення і тексту;
- усні і письмові відповіді;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- письмові самостійні роботи (диктанти, есе, реферати);
- письмові домашні завдання;
- пунктуаційний коментар;
- взаємоконтроль у парах і групах, самоконтроль;
- тестові завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів з курсу «Пунктуаційна вправність студента» здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «відмінно» («5», «А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 90–100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, уміють чітко аргументувати вибір розділових знаків у реченні і тексті;
- виявили поглиблене розуміння принципів української пунктуації;
- вільно оперують теоретичними та історичними відомостями, опанували наукову термінологію, передбачену навчальною програмою курсу;
- регулярно, кваліфіковано, із залученням додаткової літератури готувалися до практичних занять, систематично виконували домашні завдання;
- виявили відмінні навички при пунктуаційному аналізі речення і тексту;
- вміють розставити та коментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм;
- глибоко опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання;

- успішно виконали модульні контрольні роботи;
- повністю розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («4», «В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 80–89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, добре аргументують вибір розділових знаків у реченні і тексті;
- в основному засвоїли принципів української пунктуації;
- продемонстрували знання теоретичного матеріалу, частково опанували відповідну наукову термінологію;
- досить активно готувалися до практичних занять та систематично виконували домашні завдання;
- розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм з певними огріхами;
- виявили добрі навички при пунктуаційному аналізі речення і тексту, допускаючи несуттєві неточності;
- опрацювали питання самостійного вивчення;
- виконали модульні контрольні роботи;
- розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («4», «С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 70–79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу;
- в основному засвоїли принципи української пунктуації;
- продемонстрували знання теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, частково опанували відповідну наукову термінологію, уміють застосовувати знання на практиці;
- працювали на практичних заняттях, виконували домашні завдання;
- розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, допускають помилки, але уміють аргументовано їх виправити;
- виявили необхідні навички при пунктуаційному аналізі речення і тексту;
- добре виконали модульні контрольні роботи;
- розкрили, але не повністю питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («3», «D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 60–69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували теоретичний матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання щодо норм пунктуації;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок при пунктуаційному аналізі речення і тексту та бажання до самостійної роботи;
- допускають пунктуаційні помилки в тексті, не чітко орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, плутаються в пунктуаційних правилах;
- виконали модульні контрольні роботи на достатньому рівні;
- не повністю розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («3», «E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 50–59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;

- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок при пунктуаційному аналізі речення і тексту та бажання до самостійної роботи;
- допускають пунктуаційні помилки в тексті, знають пунктуаційні правила не в повному обсязі;

- виконали модульні контрольні роботи на задовільному рівні;

- фрагментарно розуміються в питаннях, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незадовільно» («2», «FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину лекційних та практичних занять;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок при пунктуаційному аналізі речення і тексту та бажання до самостійної роботи;

- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в програмовому матеріалі;

- допускають пунктуаційні помилки в тексті, не орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, не знають правил пунктуації;

- не виконали модульні контрольні роботи;

- повністю не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «незадовільно» («2», «F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували лекційних і практичних занять;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення і тексту та бажання до самостійної роботи;

- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в виучуваних мовних явищах;

- не володіють пунктуаційною грамотністю;

- не бажали відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу;

- не виконали модульні контрольні роботи;

- не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти Для прикладу (залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість	Сумарна к-ть балів

Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						балів (залік)	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Уживання розділових знаків // Український правопис. – К. : Наук. думка, 2019. – С. 161–205.
2. Глазова О.П. Українська пунктуація : [навч. посібник] : Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти / О.П. Глазова – Х. : Веста : Ранок, 2004. – 352 с.
3. Гуйванюк Н. В. Основи пунктуації сучасної української мови : [навч. посібник] / Н. В. Гуйванюк, О. В. Максим'юк, Ф. Д. Китар, К. В. Вандишева. – Чернівці : Рута, 2002. – 117 с.
4. Житар І. Українська мова : Синтаксис і пунктуація : [навч. посібник] / Ірина Житар, Тетяна Матвійчик. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 240 с.
5. Козленко І.В. Українська пунктуація : [навч. посібник для студ. вищих навч. закладів] / Ірина Козленко. – К. : Київський університет, 2009. – 320 с.
6. Савченко І.С. Пунктуація сучасної української мови : [навч. посібник] : 2-е вид., доп. і випр. / І. С. Савченко. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2008. – 152 с.
7. Терлак З.М. Пунктуаційний словник-довідник / З. М. Терлак. – Львів: Світ, 2019. – 396 с.
8. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація : правила, вправи, диктанти : [навч. посібник] / Є. М. Ткаченко. – Харків : Консум, 2001. – 288 с.
9. Савченко І.С. Пунктуація сучасної української мови : [навч. посіб. для студ. вузів] / І.С. Савченко. – Черкаси : Відлуння-плюс, 2008. – 152 с.
10. Сегін Л.В. Українська пунктуація : навч. посібник [у 2-х ч.] / Л.В. Сегін. – Вінниця : ДонНУ, 2015. – 404 с.
11. Шабат-Савка С.Т. Пунктуація української мови: [навч. посібник] / С.Т. Шабат-Савка, О.В. Максим'юк, Н.О. Шатілова. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 240 с.
12. Яцимірська М.Г. Сучасна українська мова: практикум із пунктуації : [навч. посіб.] / М.Г. Яцимірська. – К. : Знання, 2009. – 262 с.

5.2. Допоміжна

1. Андрущук Н. Формування пунктуаційної системи сучасної української мови та її відображення в правописних джерелах / Н. Андрущук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2013. – Вип. 22. – С. 3–7.
2. Булаховський Л.А. Українська пунктуація / Л.А. Булаховський. – Київ-Львів : Рад. школа, 1947. – 72 с.
3. Галас А.М. Період у сучасній українській літературній мові : [навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей] / А. М. Галас. – Ужгород : УНУ, 2002. – 54 с.
4. Гуйванюк Н. Новітні тенденції в українській пунктуації та проблеми авторської пунктуації / Ніна Гуйванюк // Слово. Речення. Текст. – Чернівці, 2009. – С. 486–492.
5. Гуйванюк Н. Історична змінність пунктуації та зміни в українській пунктуації / Ніна Гуйванюк // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Чернівці, 2002. – Вип. 6. – С. 299–305.
6. Дзюбишина Н.Я. Про деякі випадки вживання лапок / Н. Я. Дзюбишина // Українська мова і література в школі. –1983. – № 2. – С. 66–68.

7. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : [у 4 т.] / А. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – Т. 1. – 402 с.; Т. 2. – 350 с., Т. 3. – 426 с., Т. 4. – 388 с.
8. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : [навч. посібник] / І. М. Кочан. – К. : Знання, 2008. – 423 с.
9. Критська В. Теоретичні засади пунктуації (до питання про новий правопис) / В. Критська // Українське мовознавство : міжвідомч. наук. зб. – К., 2003. – Вип. 25. – С. 94–98.
10. Москаленко Н.А. Нарис історії української граматичної термінології / Н.А. Москаленко. – К. : Рад. школа, 1959. – 224 с.
11. Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. / В. В. Німчук. – К. : НАН України, Інститут української мови, 2002. – 113 с.
12. Павленко С.О. Великий світ малих розділових знаків / С. О. Павленко // Українська мова і література в школі. – 1990. – № 11. – С. 86–92.
13. Попович І. До проблеми підвищення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів / І. Попович // Українська мова і література в школі. – Київ, 2010. – №3. – С. 13–18.
14. Савченко І. С. Історичні витоки української пунктуації / І. С. Савченко // Київська старовина. – 2006. – № 5. – С. 58–66.
15. Савченко І.С. Пунктуаційний аналіз / І.С. Савченко // Лінгвістичний аналіз: практикум: навч. посіб. / [за заг. ред. Г.Р. Передрій; авт. : Г.Р. Передрій, М.І. Калько, І.С. Савченко та ін.]. – К. : Академія, 2013. – С. 182–212.
16. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису та кодифікації / Любомир Сегін // Українська мова. – 2018. – № 3. – С. 80–91.
17. Синявський О. Розділові знаки // Синявський О. Норми української літературної мови. – Львів, 1991. – С. 348–357.
18. Тоцька Н.І. Українська пунктуація: практикум: [навч. посібник] / Ніна Іванівна Тоцька – К. : Вища шк., 1990. – 160 с.
19. Яцимирська М.Г. Сучасна українська мова : Пунктуація : [навч. посібник] / М.Г. Яцимирська. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 286 с

6. Інформаційні ресурси

1. Андрощук Н. Авторська пунктуація в щоденнику Ольги Кобилянської. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/7164/1/3.pdf>
2. Дудик П. С. Синтаксис української мови / П.С. Дудик, Л.В. Прокопчук. – К. : Академія, 2010 – 384 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk756566.pdf>
3. Ковальчук М.П. Пунктуаційна грамотність як складова формування мовної особистості / М.П. Ковальчук // Наукові записки Національного університету „Острозька академія”. Серія : Психологія і педагогіка. – 2014. – Вип. 29. – С. 41–43. – Режим доступу: https://eprints.oa.edu.ua/3518/1/Kovalchuk_NZ_Vyp_29.pdf
4. Ковальчук Н. Система роботи над формуванням пунктуаційних навичок в учнів основної школи : автореф. дис. – К., 2008. – 20 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/342636.html>
5. Ковальчук Н. Функціонально-комунікативний підхід до вивчення пунктуації / Н. Ковальчук // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т; наук. ред. Анатолій Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – Вип. 19. – С. 319–324. – Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?p=8481>
6. Український правопис. – К. : Наук. думка, 2019. – 392 с. [Режим доступу: [https:// mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf)]
7. Помирча С. Індивідуально-авторська пунктуація як засіб формування синтаксичної компетенції в майбутніх учителів початкової школи / С. Помирча, Т. Бельська. – Режим доступу: http://pptma.dn.ua/files/2016/3/17.Pomyrcha-Belska_s.%20155-162.pdf
8. Савченко І.С. Історичний шлях української пунктуаційної системи / І.С. Савченко // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць Черкаського нац. ун-ту ім. Б. Хмельницького. – 2011. –

Вип.12–13. – С. 284–291. – Режим доступу: [irbisnbuv.gov.ua\[file:///C:/Users/1/ Downloads/ Mv 2011 12-13 58%20\(3\).pdf](http://irbisnbuv.gov.ua/file:///C:/Users/1/Downloads/Mv_2011_12-13_58%20(3).pdf)

9. Сегін Л.В. Тестове оцінювання знань студентів із дисципліни «Українська пунктуація» / Л.В. Сегін, Л.М. Тищенко. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2017/9271518097757.pdf>

10. Соболю Л.І. Актуалізація проблеми становлення системи пунктуаційних знаків: походження, статус, функції / Л.І. Соболю // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство) Випуск 7. 2017. – С. 121–129. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/26144/1/Sobo%20121-129.pdf>

11. Слинко І. І. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І.І. Слинко, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К. : Вища школа, 1994. – 670 с. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Slynko_Ilarion/Syntaksys_suchasnoi_ukrainskoi_movu_Problemni_pytannia/

12. Тепшич А.І. Постмодерністська авторська пунктуація як один із прийомів мовної гри (на матеріалі прозових творів представників станіславського феномена) / А.І. Тепшич // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. № 1, 2016 – С. 244 – 250. – Режим доступу: <https://web.znu.edu.ua/herald/pages/56.ukr.html>

13. Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголови), Зяблюк та ін. – 2-е вид. випр. і доп.– К. : Українська енциклопедія, 2004. – 824 с. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/108723/>

14. Український правопис. – К. : Наук. думка, 2019. – 392 с. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

15. Шульська Н. Робота редактора над пунктуаційними помилками у друкованих ЗМІ / Н. Шульська, Т. Швирид. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/13056/1/Shulska%20N.%2C%20Shvyryd%20T.pdf>

16. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник / К.Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – 406 с. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shulzhuk_Kalenyk/Syntaksys_ukrainskoi_movy.pdf

17. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. – 270 с. / Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>